ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/24/670-1615

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	26.07.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	12.06.2024
Teabevaldaja	Elektrilevi OÜ aadress: Veskiposti 2, 10138 Tallinn e-posti aadress: elektrilevi@elektrilevi.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxxx@gmail.com

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata, kuna teabenõudes küsitud teabe osas ei ole Elektrilevi OÜ teabevaldajaks avaliku teabe seaduse mõistes.
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. 04.06.2024 esitas vaide esitaja Elektrilevi OÜ-le pöördumise, mis sisaldas ka teabenõuet, milles vaide esitaja palus väljastada tema hoovis olevale elektripostile aastaid tagasi tehtud auditi ja spetsialisti nime.
2. Elektrilevi OÜ on küll vaide esitaja pöördumistele koheselt vastanud, kuid ei ole vaide esitajale soovitud audit väljastanud ega ka põhjendanud/selgitanud, miks seda ei väljastata.
3. Kuna Elektrilevi OÜ viie tööpäeva jooksul vaide esitajale soovitud teavet/dokumenti ei väljastanud ega keeldunud ka selle väljastamisest, siis esitas vaide esitaja Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt sai *juba 23.mail telefoni vestluses, esitatud Xxxxx Xxxxxxx, teabenõue ja palve, saata, mulle uuesti, minu kinnistul lagunenud, amortiseerunud ja ohtliku elektri posti kohta tehtud, eksperdi audit.*

4. Juunil sai antud teabenõue esitatud Elektrilevile ka kirjalikul. Minu teada on seadusest tuleneval teabenõudele vaatamise aeg 5e tööpäeva, tänaseks päevaks (so. Kuues tööpäev), see info minuni jõudnud ei ole.

Elektrilvisse, helistades, nemad muidugi jälle, ei tea midagi, uus inimene, lubab midagi välja selgitada aga tegelikises ei selgita midagi välja, tagasi helistades on üleolev, et vastame 30ne päevaga ja tema ei tea ja seda kellele teabenõue täitmiseks määrati ei tea, kontakti jälle pole jms. Miks on teabenõue jäänud täitmata? Mis kuupäevaks ma antud teabe saan(järgmised 30päeva?)? Miks selle asjaga selline viivitamine ja narrimine, hetkel käib?

Elektrilevi teadlikult ja süsteemselt provatseerib konfliktset olukorda, asjaga viivitamisega, teabe kinnihoidmise ja mitte avaldamisega, mitte kunagi nad ühelegi küsimusele vastata ei oska jms

Olen püüdnud, tulutult, asja omal käel lahendad ja Elektrileviga suhelda, käib hämamine valetamine, ametnike ja spetsialistide nimesid kontakte jms ei avaldata.

Vaide esitaja soovib *seaduse täitmist ameti asutuse poolt ja teabenõudele viivitamatult vastust e. teavet*

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Elektrilevi (ELV) selgituste kohaselt *saatis Eraisik ELV-le 04.06.2024 e-maili, milles muuhulgas märkis: Teabenõue, palun mulle väljastada sellele elektri postile, aastaid tagasi tehtud tehniline audit ja spetsialisti nimi, kes selle teinud. Seega oleme saanud kõnealuselt isikult soovi, mille sisu oli märgitud teabenõudena.*

ELV nõustub AKI-ga selles osas, et tulenevalt elektrituruseaduse (ELTS) § 65 lg 1 alusel osutatavate teenuste osas on ELV eraõiguslik juriidiline isik, kes osutab ELTS § 65 lg-s 1 nimetatud teenuseid kui avalikke ülesandeid ja on seeläbi nimetatud teenustega seonduva dokumentatsiooni osas avaliku teabe valdaja avaliku teabe seaduse (AvTS) § 5 lg 2 alusel.

Küll aga Eraisiku ja ELV vahel vaidluse esemeks olev asjaolu ei ole seotud ELTS § 65 lg-s 1 toodud teenustega. Vaidlus on tekkinud selle üle, kas Eraisiku kinnistul asuv elektrimasti seisukord on nõuetekohane või mitte. Teisisõnu kõnealust küsimust – ehitise seisukord ja ohutus - reguleerib ehitusseadus. Isegi meelevaldsel ELTS § 65 lg 1 tõlgendamisel ei oleks võimalik nimetatud vaidluse eset panna avalike teenuste alla. Veelgi enam, vaide eseme puhul ei ole ka tegemist AvTS § 5 lg-s 3 nimetatud teenustega, kuna siia alla kuulub teave, mis on seotud ELV poolt osutatava võrguteenuse osutamise tingimuste, hindade ja nende muudatustega.

Lisaks märgime, et juhul, kui tarbijal on küsimus elektripaigaldise ohutuse teemal, siis vastava järelpärimisega saab ta pöörduda Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) poole, kelle haldusalasse elektripaigaldiste ohutus kuulub. Kõnealune isik on ka vastavalt TTJA poole juba pöördunud, ELV on saanud TTJA-lt märgukirja ja teeb TTJA-ga koostööd nimetatud elektriposti seisukorra üle.

ELV ei teosta elektrimastidele auditit ja ELV-l puudub ka selline kohustus. ELV on Eraisikule selgitanud elektrimasti seisukorda ja viidanud ELV paikvaatlustele 23.05 ning 13.06.2024 e-mailides.

Selgitame ka siinkohal, et ELV viib elektrivõrgu ohutuse tagamiseks läbi perioodilisi plaanilisi visuaalseid ülevaatusi. Eraisiku kinnistul asuva elektrimasti visuaalne ülevaatus toimus 2018. aastal Eraisiku pöördumise põhjal ja 2020. aastal plaanilise tööna. Mõlemal korral mastil defekte ei fikseeritud. Ülevaatuste tulemused sisestatakse otse ELV infosüsteemi ja ühtegi eraldiseisvat dokumenti (sh audit) selle kohta ELV ei koosta.

Lisaks on ELV öelnud oma 13.06.2024 kirjas Eraisikule, et ELV käiduinsener tutvus edastatud fotodega ning ELV on seisukohal, et praegu puudub vajadus kõnesolevat masti vahetada. Risttalalt on veidi betooni maha tulnud, kuid masti konstruktsiooni tugevust see praegu ei vähenda. Mast on püsiv ja seda saab jätkuvalt eesmärgipäraselt kasutada. ELV hindab masti seisukorda ja vahetamise vajadust uuesti tulevaste plaaniliste ülevaatuste käigus.

Kuna ELV ei ole kõnealuse asjaolu/teabe osas avaliku ülesande täitja ja seeläbi ka mitte avaliku teabe kandja, ei pea ELV teabenõuet täitma ega põhjendama. ELV on oma 14.06.2024 e-mailis Eraisikule ka välja toonud järgmist: Selgitame, et teabenõudeid ja nendele vastamist reguleerib avaliku teabe seadus. Avaliku teabe seadus kohaldub Elektrilevi OÜ-le vaid teabe osas, mis puudutab võrguteenuse osutamise tingimusi. Juhul kui päring on esitatud muudel teemadel, siis ei kohaldu sellele avaliku teabe seadusest tulenev nõue vastata viie tööpäeva jooksul.

Veelgi enam, ELV on kõnealuse isikuga korduvalt pidanud meilivahetust ja telefonikõnesid, pakkunud välja lahendusi (meie koostööpartnerid läksid koheselt kinnistule, kui tarbija ei olnud nõus ELV standardjuhtumite lahendusega, kuid selle peale sai ELV pahameele osaks; ELV enda tehnik on käinud tegemas kinnistul lisapaikvaatlust; oleme pakkunud välja koera ravikulude tõendatud ja dokumenteeritud hüvitamise 50% ulatuses), kuid kahjuks ei ole ELV-l vaide esitajaga siiani õnnestunud kahetsusväärse olukorra suhtes mistahes kokkulepet saavutada.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääsavalikule teabele

1. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida asutuse valduses olevatest dokumentidest koopiad ning andmekogudest/infosüsteemidest väljavõtteid. AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes**.**

2. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb avaliku teabe seadusest. AvTS § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-s sätestatud korras (AvTS § 7).

3. AvTS § 9 lg 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama tema valduses olevale teabele juurdepääsu seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus ning tagama kinnipidamise juurdepääsupiirangutest (AvTS § 9 lg 1 p 7).

4. Juhud, millal teabevaldajal on õigus teabenõude täitmisest keelduda, on ära toodud AvTS §-s 23. Eelnimetatud paragrahvi lg 2 p 2 kohaselt võib teabevaldaja teabenõude täitmisest keelduda, kui füüsiliselt isikult ja eraõiguslikult juriidiliselt isikult taotletav teave ei käsitle avalike ülesannete täitmist. AvTS § 23 lg-st 3 tulenevalt tuleb keeldumist ka põhjendada.

Elektrilevi OÜ teabevaldajana

5. ELV puhul on tegemist eraõigusliku juriidilise isikuga, kes on teabevaldajaks ainult kahel juhul. AvTS § 5 lg-st 2 tulenevalt laienevad eraõiguslikule juriidilisele isikule teabevaldaja kohustused, kui isik täidab seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid - siis teabe osas, mis puudutab avalike ülesannete täitmist. Samuti võrdsustatakse teabevaldajaga füüsilisest isikust ettevõtja, mittetulundusühing, sihtasutus või äriühing – teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmiseks või toetusena antud vahendite kasutamist (AvTS § 5 lg 3 p 2). Seega ka riigi asutatud või osalusega äriühingud ja sihtasutused ei ole teabevaldajateks täies ulatuses nagu on riigiasutused, vaid nad on teabevaldajateks ainult teabe osas, mis puudutab nende avalike ülesannete täitmist või kui nad on saanud eelarvelisi vahendeid, siis ka nende vahendite kasutamise osas.

6. ELV puhul on tegemist jaotusvõrgu ettevõttega, kes osutab võrguteenust. ELTS § 65 lg 1 annab loetelu teenustest, mida loetakse võrguteenusteks, mida võrguettevõtjad osutavad. Seega on võrguteenuse osutamine seadusest tulenev ülesanne. Antud juhul puudub vaidlus selles, et võrguteenuse osutamine ELV poolt on avalik ülesanne ning sellega seotud teave avalik teave AvTS § 3 lg 1 mõistes.

7. Samas ELTS § 65 lg-st 1 ei tulene, et võrguteenus hõlmaks ka elektrimastide ja/või muude elektripaigaldiste ohutuse ja korrashoiu järelevalvet, sh auditite tegemist. Sellist kohustust ei tulene ELV-le ka muust seadusest. Seega ei saa käsitleda elektrimastide auditeid, isegi juhul kui need on tehtud ELV poolt, avalike ülesannete täitmisena avaliku teabe seaduse mõistes, mille tulemusi on ELV kohustatud teabenõude korras väljastama. Eeltoodu ei tähenda siiski seda, et kui vastav teave on ELV-l olemas, ei võiks ta seda teha. Küll aga ei saa inspektsioon ELV-i seda kohustada tegema.

8. Siinkohal nõustub inspektsioon ELV-ga selles, et elektrimastide seisukorda reguleerib ehitusseadustik ning järelevalvet nende ohutuse üle teostab TTJA, kelle poole inspektsioonile arusaadavalt on vaide esitaja ka pöördunud.

Teabenõudele vastamine

9. AvTS § 18 lg 1 kohaselt tuleb teabenõudel vastata viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on ELV selgitanud, et *kuna ELV ei ole kõnealuse asjaolu/teabe osas avaliku ülesande täitja ja seeläbi ka mitte avaliku teabe kandja, ei pea ELV teabenõuet täitma ega põhjendama. ELV on oma 14.06.2024 e-mailis Eraisikule ka välja toonud järgmist: Selgitame, et teabenõudeid ja nendele vastamist reguleerib avaliku teabe seadus. Avaliku teabe seadus kohaldub Elektrilevi OÜ-le vaid teabe osas, mis puudutab võrguteenuse osutamise tingimusi. Juhul kui päring on esitatud muudel teemadel, siis ei kohaldu sellele avaliku teabe seadusest tulenev nõue vastata viie tööpäeva jooksul.*

10. Andmekaitse Inspektsioon eeltooduga ei nõustu. Kuna ELV on võrguteenuse osutamise osas teabevaldaja, siis on tal ka kohustus teabenõuetele vastata. See, kui teabenõudja on

edastanud pöördumise, milles ta soovib mingeid dokumente või on pealkirjastanud oma pöördumise „Teabenõue“, tuleb teabevaldajal, sh ka eraõiguslikul teabevaldajal vastata sellisele pöördumisele viie tööpäeva jooksul. Teabenõudja ei pea teadma, kas tema poolt küsitud teave, puudutab avalike ülesannete täitmist või mitte, küll aga peab seda teadma teabevaldaja ja vajadusel seda ka teabenõudjale selgitama.

11. Kui küsitud teave ei puuduta avalike ülesannete täitmist, saab teabenõude täitmisest keelduda AvTS § 23 lg 2 p 2 alusel, mille kohaselt võib eraõiguslik teabevaldaja keelduda teabenõude täitmisest, kui küsitud teave ei puuduta avalike ülesannete täitmist. Ehk siis kui küsitud teave ei puuduta avalike ülesannete täitmist või kui teabevaldajal puudub soovitud teave, ei anna see võimalust jätta teabenõudele vastamata, vaid annab võimaluse teabenõude täitmisest keelduda ning keeldumist tuleb ka teabenõudjale põhjendada.

12. Eeltoodut toetab ka AvTS § 21 lg 3 (kui tavapäraselt on teabevaldaja, kes soovitud teavet ei valda kohustatud välja selgitama pädeva teabevaldaja ja edastama talle teabenõude täitmiseks), mille kohaselt võib eraõiguslik teabevaldaja jätta teabenõude edastamata, teatades sellest teabenõudjale hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Seadus ei anna siin võimalust jätta teabenõudele vastamata.

13. Seega on ELV rikkunud AvTS § 18 lg-st 1 tulenevat kohustust vastata teabenõudele viie tööpäeva jooksul, kas väljastades soovitud teave või keeldudes soovitud teabe väljastamisest, kui küsitud teave ei puudu ning põhjenda keeldumist.

14. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on ELV inspektsioonile ka selgitanud, et ELV-l vaide esitaja poolt soovitud dokumenti ei ole, kuna *ELV viib elektrivõrgu ohutuse tagamiseks läbi perioodilisi plaanilisi visuaalseid ülevaatusi. Eraisiku kinnistul asuva elektrimasti visuaalne ülevaatus toimus 2018. aastal Eraisiku pöördumise põhjal ja 2020. aastal plaanilise tööna. Mõlemal korral mastil defekte ei fikseeritud. Ülevaatuste tulemused sisestatakse otse ELV infosüsteemi ja ühtegi eraldiseisvat dokumenti (sh audit) selle kohta ELV ei koosta.* Seda on 14.06.2024 ELV selgitanud ka vaide esitajale.

15. Et eraldi auditi dokumenti ei koostata, nähtub ka TTJA võrgulehel avalikustatud elektripaigaldiste auditite juhendmaterjalist, mille kohaselt vormistatakse ja luuakse auditi dokumendid TTJA infosüsteemis JVIS. Eeltoodust ning ELV selgitustest saab inspektsioon aru selliselt, et EVL-l ei ole eraldi auditi dokumente, vaid vastavad andmed on kantud vastavasse infosüsteemi.

16. Siinkohal pean vajalikuks ka selgitada, et teabenõudjal on õigus teabenõude korras küsida ka infosüsteemis olevaid andmeid ning teabevaldajal on kohustus ka neid väljastada, kui need on saadud või loodudu avalikke ülesandeid täites ja infosüsteemi põhimääruses ei ole sätestatud teabe väljastamiseks erikorda. Kuna antud juhul ei ole ELV küsitud auditite ega ka paikvaatluste osas teabevaldajaks AvTS-i mõttes, siis ei ole tal ka kohustust AvTS-i alusel esitatud teabenõude korral neid andmeid väljastada. Eeltoodu ei tähenda seda, et neid andmeid ei ole võimalik küsida näiteks TTJA-lt, kui need andmed on neil olemas.

17. HMS § 5 lg 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Eeltoodust tulenevalt, kuigi ELV on jätnud teabenõudele nõuetekohaselt vastamata, ei tee inspektsioon ELV-le ettekirjutust teabenõude täitmisest täiendavalt ja nõuetekohaselt keelduda, kuna see ei annaks vaide esitajale soovitud tulemust. ELV selgitustest nähtuvalt puudub ELV-l vaide esitaja poolt soovitud dokument. Seega jääb vaie soovitud auditi dokumendi väljastamiseks ettekirjutuse tegemise osas rahuldamata. Küll aga tuleb ELV edaspidi teabenõuetele vastamisel järgida AvTS-s sätestatud nõudeid.

/allkirjastatud digitaalselt/

Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel